

ДЕТІНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІТ-ІНДУСТРІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ЗБІЛЬШЕННЯ НАДХОДЖЕНЬ У БЮДЖЕТ

За роки незалежності України, за показником валового національного доходу (ВНД) на душу населення, відставання вітчизняної економіки порівняно з країнами Євросоюзу склало 25 разів. Це – один з найбільш інтегральних показників, що реально відображає стан економіки України та низький рівень якості управління державою.

Які ж перспективи України на майбутнє і що потрібно зробити, щоб виправити ситуацію? Більшість вчених економістів схиляються до думки, що перспективи розвитку нашої держави напряду залежить від обсягів та темпів запровадження новітніх технологій у всі сфери вітчизняної економіки.

На даний момент часу в світі набирає силу четверта промислова революція (індустрія 4.0), що характеризується злиттям технологій і стиранням граней між фізичними, цифровими і біологічними сферами.

Швидкість просування цієї революції є надзвичайно високою. «Ця революція кардинально змінить те, як ми живемо, працюємо, ставимося один до одного. Подібного масштабу і складності змін людству ще ніколи не доводилося відчувати. Вже зараз очевидно, що вона торкнеться всіх груп, верств і прошарків людства, всіх професій» [1].

За результатами досліджень, що були проведені McKinsey Global Institute, у найближчі роки на розвиток глобальної економіки найбільший вплив будуть мати: автоматизація монотонної інтелектуальної роботи; поширення мобільного Інтернету та Інтернету речей; хмаринні технології і новітні технології акумулювання та зберігання енергії; новітні підходи до управління геномами; сучасна робототехніка із застосуванням штучного інтелекту і транспорт без водіїв; 3D-друк тощо. Ці зміни знищать цілі галузі та професії, особливо ті, які не вимагають високої кваліфікації [1].

Очевидним є те, що без належного розвитку ІТ-галузі та відповідного її кадрового забезпечення говорити про четверту промислову революцію в економіці України недоречно. У 2016 році кількість вітчизняних ІТ-фахівців ледве сягала 100 тис. осіб. На даний час ІТ-сектор створює 4% ВВП в Україні та позитивно впливає на забезпечення платіжного балансу, приплив валюти. На початку 2019 року кількість співробітників у ІТ-секторі вже перевищувала 161 тис. осіб. Є всі підстави вважати, що через 2 роки, за умови ефективної

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ЕКОНОМІКИ

взаємодії і співпраці між державою та фахівцями ІТ-сектора, їх чисельність зросте до 200 тис. осіб, а надходження до ВВП збільшаться до 6,8%.

Розвиток ІТ-індустрії в Україні суттєво випереджає світові середні темпи розвитку даного сегмента. За останні роки в галузі спостерігалось зростання від 11 до 26%, що в середньому складало 19% щорічно. Забезпечення подальшого зростання галузі хоча б на рівні 20% у рік потребує збільшення чисельності кадрів хоча б на 25-30, а то і більше відсотків. Вирішення таких завдань є можливим лише за умови налагодження тісної і продуктивної співпраці з урядом та розуміння загальнодержавної економічної вигоди від діяльності ІТ галузі.

За даними асоціації ІТ Ukraine, у 2017 році Україна експортувала ІТ-послуг на суму 3,6 млрд. доларів, а за прогнозами на 2018 рік обсяги їх експорту повинні зрости до 4,5 млрд. доларів [2]. За звітами НБУ лише за перше півріччя 2018 року внесок українська ІТ-індустрії у вітчизняну економіку у вигляді експортної виручки склав \$1,5 млрд. [3] Проте, володіючи на даний момент часу потужною технологічною експертною базою, українські ІТ-компанії надають іноземним клієнтам широкий спектр консалтингових послуг, які за нині діючою системою підрахунків потрапляють у категорію «Інші послуги» і не враховуються в загальні обсяги експортної виручки української ІТ-індустрії. За підсумками 2018 року ІТ стала другою найбільшою галуззю з експорту послуг. Певні складності виникають також при підрахунку реального внеску ІТ-індустрії у ВВП країни. Перелік ІТ-послуг які надають сучасні ІТ-компанії досить різноманітний і до їх переліку відносять консалтинг, комп'ютерні розробки, а також послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності. Окрім того, складно піддаються обліку доходи дрібних компаній та численних фрілансерів, які взагалі не подають звітності. За існуючою методикою Держстату сукупний дохід підприємств, які входять до складу ІТ-галузі враховується за статтею «комп'ютерні послуги», які в 2017-2018 роках склали 1,3 млрд. та 1,6 млрд. доларів відповідно.

Суттєвою проблемою, яка перешкоджає отриманню реальної картини щодо обсягів поступлень від діяльності вітчизняної ІТ-галузі у ВВП, а також валютних надходжень від реалізації послуг за кордон, є високий рівень тінізації економіки України. Так, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у 2018 році рівень тіньової економіки склав 32% від обсягу офіційного ВВП [4]. Іноземні експерти вважають, що рівень тінізації економіки України є значно вищим. Можна зробити лише припущення, що доходи вітчизняних ІТ-підприємств є значно вищими від офіційних статистичних, а недонадходження у бюджет – значними.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Загальна проблеми детінізації вітчизняної економіки та діяльності ІТ-галузі зокрема, є нагальною проблемою, яка потребує швидкого розв'язання, що у свою чергу вплине на збільшення надходжень у бюджет та вирішення питань які напрямую залежать від збільшення бюджетних асигнувань. Вважаємо, що одним із можливих шляхів вирішення проблеми є розробка на рівні держави таких фінансових важелів, які б заохочували керівників підприємств ІТ-галузі легалізувати свою діяльність та спонукали до виходу з тіньового сектору.

Список літературних джерел

1. Україна і четверта промислова революція: загрози і можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vkt.ua/articles/avtomatizatsiya/ukraina-i-chetvertaya-promyshlennaya-revolyuetsiya-ugrozy-i-vozmozhnosti/>
2. Асоціація «ІТ Ukraine» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://itukraine.org.ua/>
3. Статистика зовнішнього сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>.
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

УДК 338.24:005.7:658

К. Й. ПУГАЧЕВСЬКА
Мукачівський державний університет

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Теорія управління покликана розробити і обґрунтувати принципи і умови діяльності, структуру і функції організації, її місце і роль в суспільстві, в тому числі і в сфері економіки. Управлінська система багато в чому визначає вид, ефективне функціонування і результативність як окремо взятих підприємств, так і всієї національної економіки.

Проблеми недостатності визнання синергетики як нового підходу в теорії управління економічними процесами співвідноситься з недооцінюванням ролі інформаційних процесів в концепціях реформ, які спираються на загальноприйняті положення неокласичної теорії, що і створює складності для ефективного функціонування ринкової економіки.

Термін «синергетика» (від грецького *synergeia* – спільне, узгоджена дія), як діалектичний метод пізнання має універсальний характер, в тому числі для досягнення

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>